

בִּית־תְּרֹבוֹתִית עִם רֹבַע עֵתִיק צִיּוּרִי. וִילְנָה

אגדה אחת ושני מיליון צלבים. גבעת הצלבים

המדינה הבלטית
הקטנה לא נמצאת
על המפה של התייר
הישראלי, וזו בהחלט
סיבה טובה להכיר
אותה מקרוב

בליטא היית?

מאת צפורה רומן, ליטא

מעט אנדרטאות ושילטי זיכרון לקהילה שחרבה. על חורבות בית הכנסת, שהיה הגדול באירופה, פועל כיום גן ילדים. במרחק הליכה קצר ניצב הבית שבו התגורר "הגאון מווילנה", ר' אליהו בן שלמה זלמן, ובחזיתו פסלו שנוצר על ידי הפסל הליטאי ואלאייטיס כהוקרה לעם היהודי. לא להחמיץ: מוזיאון הסובלנות על שם "הגאון מווילנה" (Wilniaus Gaon Zydu Muziejus), שהוקם בבית שבו פעל בית תמחוי יהודי. תצוגת הקבע מספרת על יהדות ליטא מהמאה ה-15 עד מלחמת העולם השנייה.

כתובת: Naugarduko g 10/2; פתוח כל יום עד 16:00, בשבת סגור; **אתר:** www.jmuseum.lt
מתעניינים בהיסטוריה היהודית? עדיף לקחת מדריך מקומי, דובר אנגלית. המלצה שלי:

תחנה אחרונה: מצודת גדימינוס (Gediminas Castel), שנבנתה במאה ה-14 על גבעה טב עית במרכז הרובע העתיק. אפשר לעלות אליה ברגל ואפשר ברכבל (1.50 יורו למבוגר ויורו אחד לילד) - לשני הכיוונים, כל יום בין 10:00-17:00. בתחנת הרכבל יש גם שירותים ציבוריים. 78 מדרגות מובילות מהכניסה אל הגג, לנוף עוצר נשימה. לא להחמיץ (הכניסה למצודה בתשלום נפרד).

היסטוריה יהודית. עד מלחמת העולם השנייה היוו היהודים כ-40% מתושבי וילנה. העיר כונתה "ירושלים ד'ליטא" והתרבות היהודית פרוחה בה. ברחוב אחד, למשל, פעלו לא פחות מ-25 בתי כנסת. כיום מאכלס הרובע היהודי מלונות יוקרה, מסעדות, שגרירויות ולא

רוגייה. בכיכר הסמוכה תמצאו לשכת תיירות, שבה אפשר לקבל מפה, חוברת מידע וקופונים להנחות כמוזיאונים ובאתרים שונים בעיר. סמטאות העיר העתיקה שוקקות חיים. תמי צארו בהן בתי קפה קטנים, מסעדות, בוטיקים מעוצבים, נגני רחוב וכמוכן חנויות המוכרות תכשיטי ענבר (Amber), האופייניים למדינות מזרח אירופה. במרחק קצר משם נמצא אוויר פיס (Uzupis), רובע שבבעבר היה חלק מהגטו היהודי וכיום הוכרז כ"רפובליקה" עצמאית של אמנים ואומנים, עם גלריות וסרנאות ואף חוקה אוטונומית (שכלליה מתנוססים בפומבי במגוון שפות, כולל אידיש). הכלל הראשון: "לכל אחד יש זכות לחיות במדינת UZ ולמדינה יש זכות לסרב לכל אחד".

מכסים כמעט חצי מתחום שיפוטה, שני נהרות גדולים וזרמים בה וחיים בה כ-550,000 תושבים. **מה לראות?** את מרכז העיר אפשר ומומץ לך להקיף בטיול רגלי, בתוך שעות ספורות, אבל בכל פינה בעיר מוצבים אופניים שאפשר לשכור בעזרת כרטיס אשראי. היפה שבעינין - השימוש למשך חצי שעה הוא ללא תשלום. הרחוב הראשי ברובע החדש, גדימינו (Gedimino Ave), עמוס בחנויות של מותגים בינלאומיים. בימי ראשון הוא הופך למדרחוב עם מתקני ספורט לבילוי משפחות; המרכז ההיסטורי של העיר, הצמוד לרובע החדש, עשיר במבנים גותיים מעוצבים מהמאה ה-19, כולל הקתדרלה הגדולה שבחזיתו פסל "משה עם הקרניים", יצירתו של הפסל האיטלקי תומסו

לחלוטין; היא חברה באיחוד האירופי וכינואר 2015 יהפוך היורו למטבע הלאומי שלה. ליטא (Lithuania) שגילינו היא ארץ מטר פחת ונקייה להפליא, עשירה באגמים, בנהרות ובשטחים ירוקים, ובעריה מתערבבים הישן והחדש, ההיסטורי עם העכשווי, התרבות, הספורט והנופים, וגם זיכרונות מקהילה יהודית ענקית שהייתה ואיננה עוד. זהו מגוון המאפשר טיול שורשים או חופשת סוף שבוע קצרה או גם וגם.

היסטוריה ותרבות בוילנה

וילנה, בירת ליטא, נמצאת בדרום-מזרח המדינה והליטאים קוראים לה וילנוס (Vilnius). זוהי עיר בִּית־תְּרֹבוֹתִית, שחורשות, מדשאות ופארקים

גם אותנו שאלו "למה רווקא ליטא?", והאמת? לפני שני סענו לשם לא הייתה לנו תשובה מוחצת. אחרי שבילינו בה כמעט חמישה ימים, אנחנו אומרים בפה מלא: יש לה מה לה ציע לתייר הישראלי, ואפילו הרבה. **איפה היא נמצאת?** בצפון-מזרח אירופה, לחופי הים הבלטי, והיא אחת משלוש המדינות הבלטיות (יחד עם לטווייה ואסטוניה), שעד שנת 1991 היו חלק מברית המועצות; היא נקודת מפגש מעניינת בין מזרח אירופה למערבה. משך דור וחצי הייתה נתונה לשלטון רוסי, אבל שלוש שנה וחצי מיליון תושביה רואים עצמם מערביים

תשובה נכונה:
ב. נואיבה

אבי בסיס עתלית, אביבה שינה תא, אביגיל גליבטר נצ, אהובה אנדולט ראשליצ, אודליה דגני בית דגן, אור שרגמי רחובות, אורה מרמון גליל, אורלי טולדנו מודיעין, אורלי סלמה יקנעם, אורנה דודסון ראשליצ, אושרת נעים חולון, איגט ישראל אשדוד, אידה שחר כהן תא, איה אורן פ"ת, איה חיימוב פ"ת, אייל רובס ירושלים, אילנה זוסמן חיפה, אילנה מוסקל קרית מוצקין, אילנה עופר טבריה, אילנית שיר בן שמעון כפר ברק, אירית בן חמו נשר, אירנה אלבו חיפה, אלה אטיה קרית טבעון, אלה ברזגר אשקלון, אלי בן חי עתלית, אלי הכמון פ"ת, אליהו רייצס ר"ג, אלישבע שמעון תא, אלמוג רואש הרצליה, אמנון מור חולון, אסנת ולדמן תא, אסתי אגסי ירושלים, אסתר אוהיון דימונה, אסתר וייס רחובות, אסתר נחום רעננה, אפרת לשניסקי פ"ת, אריאלה סוקר ראשליצ, אריאלה כהן אלישיב, אטי גוטמן בינה, אטי שרם תא, בלה ארדיטי תא, בחורה אונגר חדרה, ברכה ברנפלד נהריה, בת אל מעודה תא, בת עמי לב כפר יונה, בת שבע רוזין בת ים, בתיה שחרור חולון, גאולה וינטשני בת ים, גבריאלה דה פריס רמשה, גיטה חיים קרית אתא, גיל דורני תא, גילה מאיה הוד השרון, גילה שמש נהריה, גליה מוסקוביץ כפ"ס, גלית קלמה בת ים, דבורה חדר קרית גת, דוד שוורץ אשדוד, דורית בר גולוב בת חפר, דני אדלר חיפה, הדסה זנה טירת הכרמל, הדסה עוז חיפה, ויקי מרגלית תלמי יפה, ורד פייביש קריית חיים, ורדה מושקוביץ רחובות, זקלין עסקרי אור יהודה, זרבה אשר אור יהודה, חיה אביאל קרית מוצקין, חיה קרן חיפה, חנה ברורמן הוד השרון, חנה דוידוביץ תא, חנה וידר נצ, חנה משה הוד השרון, חנה שרון להבים, חנה שמעוני מגדל העמק, חני מניסבינד ירושלים, חנאל אפרתי חיפה, טובה ארונות תא, טל גור כהן ר"ג, טל שמש ר"ג, טלי אילוק בית שמש, טליה פרץ עפולה, יוכבד פינר חולון, יוסף חורש רחובות, ימימה שמעוני תא, יעקב אסמונ נהריה, יעקב גונן רמלה, יפה אדלר פ"ת, יפה ביזואי אילת, יחזקאל גרינברג ב"ב, ירדנה שרני ר"ג, כלנית גנדר אילת, לבנה ויטנברג בת חפר, לסי גיכמן ירושלים, ליאור דוטרל חיפה, ליאת טנגסקי גבעתיים, לידה לובל עפולה, ליטל פרץ נתיבות, לילה פורת נצ, לילך שרת תא, לימור פינלס בינה, לימור קרן נהריה, לימור רחמים ראשליצ, לירון שלי חיפה, לירד דין רופורק כרמיאל, מאירה זרבי ירושלים, מוריה כהן גבעתיים, מיה פרץ קריית ים, מיטל נומברג פ"ת, מיטל רן מודיעין, מיטל שיאחי מושב משען, מינה קוסטוביץ ר"ג, מלכה שאול בת ים, מנחם חפץ פ"ת, מרים גרינפלד טבעון, מרים וקנין דימונה, משה כרמלי קרית ביאליק, נופר בן שושן עתלית, ניצה יכין מבשרת ציון, נעם עשת הוד השרון, נעמי ברזק רמת צבי, נעמי וינברג עכו, נעמי כהן ירושלים, נעמי סולומון כרמיאל, נעמי תבור הוד השרון, סוזי סיבני אשדוד, סוזי רוזנבאום פרדס חנה, סיון הירש פ"ת, סילבי סודאי חד נס, סימה אקוץ חדרה, סלבי אגנר תא, ספיר פז קדימה, עדי ברוך אשקלון, עדנה ויר תא, עדנה ירושלי הוד השרון, עדנה מן ירושלים, עומר מוזס צופים, עומר פורת כרכור, עינת ששון פ"ת, עליה שיש משמר השבעה, עלמה לוי בת ים, ענת וינגרייס נצ, ענת יעל ראשליצ, עפר ברוק חיפה, עפרה צדוק מודיעין, רחובות, פריאל יפה חוביבה תא, פרידה גלמן קרית ים, צביה ויטבלט נהריה, צופיה שחינו פ"ת, ציפורה רוזן כפ"ס, ציפי גיל תא, ציפי זוסרסקי קיבוץ אל רום, ציפי ניר חיפה, קלרה גרינברג נשר, רינה מלכה ברדה מושב חצב, רוטל קרויטורן נתניה, רומי גרוס מבשרת ציון, רונית הבר פ"ת, רות רבינוביץ תא, רותי גולדשטיק רמת ישי, רותי דהן קרית ים, רותי הלל פ"ת, רותם ששון חרצים, רחל גוטמן גבעת שמואל, רחל לוי קרית שמונה, רחל ממן ב"ש, רחל שיק ראשליצ, רחל שלט תא, רחלי אברהמי אשדוד, רחלי שטרית נתניה, רחל חנינה ירושלים, רעיה מנטל קרית מוצקין, שניא חבה רחובות, שולה הודס ר"ג, שולה ישראלית גבעתיים, שושן בן דהור כפר אז"ר, שושנה ידי מושב שרשרת, שושנה סולם קרית אתא, שיפי חי חיפה, שיר הכמון פ"ת, שירלי קופמן נתניה, שני אונצב רחובות, שני ראבד קיבוץ דליה, שני שינצר חיפה, שרה אונצב רחובות, שרה דוד קרית ביאליק, שרה הלוי טבריה, שרה זיו רחובות, שרה קול ר"ג, שרה תשבי ר"ג, שרון דוידסקו דינר אבן יהודה, שרית רוזנצייג רמת ישי, תומר רפפורט יהוד, תמי יהל גני תקוה, תקוה כהן גבעתיים.

טיילת ארוכה, חוף ים ואגם. פלאנגה

אפשר, אבל לא חוכרחים:

- **רומשישקס** (Rumsiskes) הוא מור זיאון פתוח חקלאי-היסטורי לתולדות ליטא, שבשטחו שוחזרו צורות חיים ושי-טות מגורים מימים עברו. תמורת תשלום נוסף אפשר ללמוד להכין את לחם השאור הליטאי.
- **מיקום:** בדרך בין וילנה לקובנה (Kaunas), וניתן להגיע לשם רק ברכב. כניסה: 3 יורו לאדם + 12 יורו למכונית. פתוח: כל יום, מ10:00 עד 18:00; אתר: www.rumsiskes.com
- **ז'בעת הצלבים** (Kriyziu Kalnas - Hill Of Crosses) הוא אתר מורשת של אונסק"ו, הממוקם סמוך לגבול עם לטוניה, כ-240 ק"מ (כשעתיים וחצי נסיעה) צפונה מווילנה.
- **מקור האתר** באגדה אורכנית מהמאה ה-19 על איכר שכתו חלתה ובחלומו נאמר לו להגיע לגבעה, הממוקמת 12 ק"מ ממרכז העיר שאוליא (Siauliai), ולהציב במקום צלב. לאחר החלמתה התפשטה השמועה ואנשים החלו להציב צלבים על הגבעה, כסגולה למילוי משאלותיהם. כיום מוצבים על הגבעה כשני מיליון צלבים ומאמנים מכל העולם (כולל האפיפיור, ב'1993) ממשיכים להגיע כדי להציב את הצלבים שלהם.
- **בית מרחץ ליטאי** (Pirtis) הוא מוסד יוצא דופן, חווינו אותו בחוות הבריאות Angelu Maluna שבה התארחנו, הממוקמת כ-270 ק"מ מערבה מווילנה, באיזור סמוג'יה טיה (Samogijija). תבילת האירוח כוללת לינה בחדרים ספרטניים אבל מבהיקים בניקיונם, ארוחת ערב מסורתית פשוטה

מה להביא הביתה?

- **תכשיטים.** בליטא כדאי לקנות תכשיטים ואביזרי נוי עשויים ענבר; עבודות עץ; בגדים, מצעים ומפות מבדי פשתן (Linen); ופריטי אופנה מערבית במחיר זול במקצת מהמקובל אצלנו, בישראל.
- **מעדנים וגבינות.** ברחוב Baziljonu בוויילנה פועל שוק מקור מי מקורה, Hale Turgus, שבתוכו ובסביבתו מוכרים הכל: פירות וירקות טריים, בגדים, נעליים ופרחים. צמוד לו מתחם סגור שבו נמכרים בשרים וגבינות. פתוח עד 16:00, למעט ימי שני.
- **אופנה ומותגים.** "אקרופוליס" היא רשת קניוני ענק שיש בהם גם מסעדות, בתי קפה, משטחי החלקה על קרח, חנויות מותגים בינלאומיים ומותג סופרמרקטים בשם Maxima שיש בו הכל, מנעליים וציוד ריג ועד עציצים ומזון מוכן. יש סניפים בוויילנה ובקובנה ובמקומות נוספים. פתוח: 10:00-22:00. אתר: www.akropolis.lt

להמשך

קורנליה ינקוסקיטיה (Kornelija jankauskaite), אימייל: luomakornel@yahoo.com
מה ודוינו לאכול? בוויילנה כ-350 מסעדות, מכל סוג, אבל אם תרצו להישף לאוכל ליטאי אות-נטי, מומלץ להגיע ל-Aline Leiciai, פאב-מס' עדה הנמצא במרכז העיר העתיקה.
 גילינו שם את הצפלינאקי (Zeppelinaki), ששמו הוענק לו בשל צורתו הרומה לספינת אוויר, "צפלין", והוא מין כופתה ענקית עשויה מחית תפוחי אדמה, ממולאה בכשר קצוץ ומוג' שת עם רוטב העשוי שמנת חמוצה, בייקון ובצל מטוגן. התוודענו גם לכירות של ליטא ובמיוחד לטקס ה"סמניה" (Smania) המסורתי של שתיית וודקה: לוקחים לגימת וודקה, נוטלים פיסת לחם שיפון שחור כהה עם קימל, מחרחים אותה לאורכה ואחרי שנבלעה, מקנחים בפרוסות מלפפון חמוץ. וזה רק הסיבוב הראשון, זה יכול להימשך זמן לא מועט.
כתובת: Stikliu Gative 4; טל: 37052609087; אתר: www.vilnius-tourism.lt

נופש וחופש בטרקאי

כ-30 ק"מ מערבה לווילנה נמצאת טרקאי (Trakai), עיירת נופש הבנויה על שלושה איים. על אחד האיים, שבלב אגם גלווה (Galve), בנויה מצודה עתיקה, המשמשת כמוזיאון לתור לדות ליטא. מסביב - בתי מלון ודירות אירוח, מסעדות קטנות וחנויות למזכרות מצועצעות.

כדאי לדעת:

- טיסות ישירות לווילנה מבצעת חברת Wizz Air (רצוי לה' זמין זמן רב מראש, כנהוג בטיסות "לואיקוסט"). מחירים: החל מכ-100 יורו לנוסע (לא כולל מזוודה). משך הטיסה כשלוש שעות. אפשר גם לטוס עם חברות אחרות (למשל, "אוקראינה", "טורקיש" ועוד) עם חניית ביניים בדרך.
- רשתות אינטרנט (Wi-Fi) זמינות בחינם בכל מלון ומסעדה כמעט, ובאתרי תיירות רבים.
- בתי המלון בוויילנה נקיים להפליא ווילים יחסית. בשיא העונה יעלו לילה וארוחת בוקר במלון 5 כוכבים כ-100 יורו בממוצע. מחוץ לעונה יהיה זול יותר.
- ציון לשבח יש להעניק לשירותים בכל רחבי ליטא, אפילו כאלה הממוקמים בתחנות דלק נידחות. הם תמיד נקיים, ריח-ניים ופתוחים לכל דורש, ללא תשלום.
- משגירות ליטא בישראל התבקשו להבהיר, שלא לתת נד' בות לקבצנים, שכן "המדינה דואגת לביטוח לאומי לאזרחיה".
- מזג האוויר בליטא הפכפך. בחורף קר כמובן, ובקיץ עשויות הטמפרטורות לנוע בין 10 ל-32 מעלות באותו שבוע. הצטיירו בהתאם, ובכל מקרה - מטרייה היא פריט חובה.
אתר התיירות הלאומי: www.lithuania.travel

הרובע היהודי מאכלס כיום מלונות יוקרה, מסעדות, שגרירויות ולא מעט אנדרטאות ושלטי זיכרון לקהילה שחרבה. על חורבות בית הכנסת, שהיה הגדול באירופה, פועל כיום גן ילדים

אפשר לשכור במקום אופני מים, קיאקים, סי' רות קטמרן או מוטוסים או להצטרף לספינת נהר המסיעה מטיילים לשיט בן שעה.
אתר המצודה והמוזיאון: www.trakai.muziejus.lt
אתר התיירות של טרקאי: www.trakai.lt

קדימה, אל הים
 אם לא הסתפקתם בסוף שבוע בוויילנה וסביבי' תה, כדאי להקדיש יומיים לטיול באזור חוף הים הבלטי, בצפון מערב ליטא. הדרך (כ-300 ק"מ) מווילנה לכיוון קלייפדה (Klaipeda), שהיא העיר הגדולה באזור, נמשכת כארבע שעות. פלאנגה (Palanga) שלחוף הים הבלטי היא עיירת הקיץ הפופולרית בליטא. יש בה טיילת ארוכה שכולם מטיילים לאורכה אחר הצהריים, החוף מטופח ובסמוך אליו יש פארק ובו שבילי

צילומים: איתר' בנר' Gettyimages, Shutterstock, Thinkstock, צורה רחן

הפוחית הייתה ארוחת מוקד התיירות של ליטא ושמיריות ליטא בישראל